

**Șor și Platon, principalii finanțatori ai
campaniilor de dezinformare pe Facebook**

Introducere

În războiul hibrid al Federației Ruse contra Republicii Moldova, unul din principalele instrumente de dezinformare sunt reclamele sponsorizate pe platformele Facebook (compania META) și Google.

Oligarhii fugari Ilan Șor și Veaceslav Platon sunt principalii actori maligni care folosesc aceste platforme. Deși SUA au introdus sancțiuni împotriva lui Ilan Șor la [26 octombrie 2022](#), acesta a sponsorizat de atunci **1100 de reclame prin intermediul a 196 de pagini anonime** pe Facebook, cheltuind **aproximativ 378 700 de euro**. Platon, care a fost sancționat de către [Canada](#) la 30 mai 2023, a cheltuit de atunci **124 300 de euro pentru 810 postări** pe pagina sa personală și cea a concubinei sale Natalia Morari.

Autoritățile moldovenești nu au mecanisme directe de a stopa aceste campanii și pot solicita doar post-factum stoparea lor de la platformele internaționale.

Cheltuieli Șor pentru perioada 25 aprilie - 24 mai 2024

Ilan Șor a promovat în perioada 25 aprilie - 24 mai cel puțin **52 de reclame prin intermediul a 10 pagini** pe Facebook, cheltuind **aproximativ 12 700 de euro**. Trei pagini aparțin membrilor Partidului „*Renaștere*”, susținut oficial de Ilan Șor, cum ar fi [Vasile Bolea](#), [Veaceslav Jucov](#) și [Aleksandr Nesterovschi](#).

Restul paginilor folosesc o identitate de branding similară: au fotografii de profil cu drapelul Moldovei și nume de utilizator care fac aluzie fie la organizații media, fie la organizații patriotice: „[Moldova cu Viață Plus](#)”, „[Moldova Cu Speranțe Mărite](#)”, „[Conștiința Îmbunătățită a Moldovei](#)”, „[Moldova în Media](#)”, „[Transformarea Moldovei Înainte](#)” și „[Știri din Moldova](#)”. Toate aceste pagini utilizează categoriile „*Site web media/de știri*”, „*Ziar*” sau „*Companie de producție media și difuzare*” pentru a crea iluzia că aparțin unor instituții media legitime.

Fig. 1 - Pagina „Moldova în Media” utilizează ca imagine de profil steagul Republicii Moldova, iar la categorie notează că este „Site web media/de știri”.

Principalele falsuri promovate de paginile anonime ale lui Șor sunt:

- Occidentul [dorește să acapareze](#) Moldova pentru a declanșa acțiuni militare pe teritoriul acesteia.
- Dacă Maia Sandu va câștiga la referendum, Moldova [ar putea dispărea](#) ca țară.
- Maia Sandu [are standarde duble](#) în lupta cu corupția.
- Votul prin corespondență [ar restricționa drepturile](#) multor alegători, în special ale celor care locuiesc în afara UE.
- Rusia este [principala piață de desfacere](#) pentru agricultorii din Moldova.

Dacă la paginile menționate mai sus în META Ads Library putem identifica câte reclame au fost sponsorizate și pentru ce sumă, în cazul paginii „[Simple Overkill](#)” acest lucru nu poate fi făcut. Pagina ascunde suma cheltuită pentru reclame și pentru ce perioadă sunt sponsorizate. După încheierea campaniei, administratorul paginii șterge reclamele promovate anterior.

Simple Overkill
Sponsorizat

Польские СМИ ответили правительству Молдовы по поводу мигрантов

В польских СМИ появилась серия статей, опровергающих позицию правительства Молдовы, назвавшей фейком информацию о планах по завозу в страну нелегальных мигрантов из стран ЕС на договорной основе.

В статье польского издания «Wakcji24» сказано:

«Молдавия была упомянута журналисткой Информационного агентства Джоанной Новак как одна из стран, которым Великобритания предлагает сотрудничество по переселению. Новак отметила, что транспорт в Молдову для британцев гораздо выгоднее, чем в Центральную Африку. Она также обратила внимание на вопрос, стоит ли польским властям следовать идее Великобритании в поиске партнеров для принятия нелегальных мигрантов, изгнанных из нашей страны. Это было частное мнение журналиста, которым манипулировала часть молдавских СМИ, связанных с одной стороной местной политической сцены, обвинивших польское агентство в дезинформации.

Между тем, последующие дни принесли не только подтверждение информации журналиста относительно соглашения с Руандой и предложений для Армении. Также было подтверждено, что власти других стран находят интересным пример Великобритании – о чем свидетельствуют действия ирландского правительства. Нападки на польские СМИ в данном случае могут каким-то образом подтвердить, что переговоры между Лондоном и Кишиневом на эту тему действительно имели место.

Переселение мигрантов. Это правильный путь?

Для Молдовы и Армении средства, которые Великобритания планирует потратить на переселение, очень значительны, и если к ним присоединятся и другие страны, а не только Ирландия, это может стать существенным источником государственных доходов. Однако цена за принятие культурно чуждых мигрантов может оказаться для них очень высокой. Обе страны являются христианскими странами (Армения – старейшая христианская страна в мире), поэтому риск конфликтов с мигрантами, принятыми из Великобритании, очень высок.

Самое главное, что любое решение о заключении соглашений с Великобританией должно быть результатом общественного консенсуса. К сожалению, даже в демократических странах власть имущие склонны принимать важные решения для своей жизни без участия граждан. Поэтому молдавское сообщество должно быть благодарно польским журналистам за то, что они подняли вопрос о переселении и за возможность вместе его проработать: за или против. Прибыль от сотрудничества с Великобританией может быстро обернуться огромными потерями. При рассмотрении такого сотрудничества следует учитывать и этические вопросы, то есть рассматривать проблему с точки зрения самих мигрантов, которые становятся субъектом торгового соглашения», - заключает польское издание.

<https://wakcji24.pl/wielka-brytania-nielegalna-migracja/>

Fig. 2 - Fals promovat de pagina „Simple Overkill” că Polonia ar urma să trimită în Moldova migranți, care au ajuns pe teritoriul polonez ilegal. La moment publicitatea nu poate fi depistată în META Ads Library.

La moment pagina distribuie clipuri video în care apar:

- [Tudor Șoilița](#), membru activ al grupării Șor.
- [Veaceslav Valico](#), om afiliat oligarhului fugar Veaceslav Platon, dar și unul din organizatorii protestului de la [19 iunie 2022](#), în comun cu Partidul „Șor”.
- [lunesa Gronic](#), membră a Partidului „Renaștere”, susținut oficial de Ilan Șor.

Fig. 3 - Pagina sponsorizează un video cu [Tudor Șoilița](#) care vrea să demonstreze că „cei din diasporă pot vota masiv pentru PAS” și că nimeni nu verifică acest proces. Potrivit autorului, buletinele de vot „pot fi scoase la un printer simplu, fapt ce va permite fraudarea alegerilor în favoarea PAS”.

Cheltuieli Platon pentru perioada 25 aprilie - 24 mai 2024

Veaceslav Platon a promovat în perioada 25 aprilie - 24 mai în jur de **84 de reclame** pe [pagina sa personale](#) de Facebook și cea a concubinei [Natalia Morari](#), cheltuind **aproximativ 18 400 de euro**. Doar pentru **săptămâna 18 - 24 mai**, Platon a cheltuit pentru promovare reclamelor de pe cele două pagini **3100 de euro**. Oligarhul distribuie în mare parte conținutul propagandistic furnizat de Natalia Morari.

Fig. 4 - Platon sponsorizează pe Facebook [emisiunea Nataliei Morari](#) de pe Youtube, în care aceasta vine cu critici în adresa Maiei Sandu după interviul acordat jurnalistului rus Iurii Dudi. Morari o acuză pe Sandu, care a declarat că închiderea televiziunilor afiliate lui Șor nu ar fi cenzură.

Totodată, după ce YouTube la sfârșitul lunii martie a permis rularea reclamelor pe teritoriul Republicii Moldova, Veaceslav Platon a început să promoveze activ reclame și pe această platformă. Problema constă însă în faptul că pe Google Ads Transparency, pe disclaimer-ul [Veaceslav Platon](#) apare doar două clipuri video, însă nu și suma cheltuită pentru promovare.

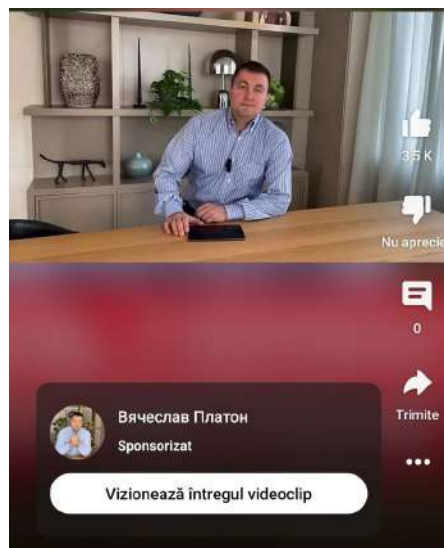

Fig. 5 - Reclamă sponsorizată pe YouTube de către fugarul Veaceslav Platon.

Clipurile mai vechi sponsorizate de Platon pe platforma Google nu apar în biblioteca Google Ads Transparency.

Fig. 6 - Reclamă ce sponsorizează Partidul Fenix, inițiat de Platon, care nu apare în biblioteca Google Ads Transparency. Notă: La moment cheltuielile legate de promovarea online nu sunt reflectate în rapoartele financiare ale partidului.

În cazul concubinei sale, Natalia Morari, pe Google Ads Transparency au fost identificate **17 reclame**, însă ca și în cazul lui Platon nu apare suma cheltuită pentru promovarea acestor reclame.

Fig. 7 - Reclamă ce sponsorizează interviul Nataliei Morari cu jurnalistul Gheorghe Gonța de la postul de televiziune N4. În interviu, cei doi pun la îndoială faptul că Rusia ar duce un război hibrid împotriva Republicii Moldova și că de asta s-ar folosi actuala guvernare pentru a-și ascunde greșelile.

Constatări

Odată cu anunțul inițierii referendumului pentru integrare europeană în aceeași zi cu alegerile prezidențiale, Ilan Șor și Veaceslav Platon promovează activ conținut care discreditează UE, dar și pe președinta Maia Sandu, asociată cu procesul de integrare.

Atât Șor, cât și Platon (prin intermediul concubinei Morari) numesc referendumul drept o schemă de fraudare a alegerilor prezidențiale de către Maia Sandu. Totodată, Șor a început deja să promoveze activ Uniunea Economică Euroasiatică drept singura cale de salvare a Republicii Moldova.

Fig. 8 - Postare în care se scrie că în UEE fermierii din Moldova vor avea de câștigat, în timp ce în UE vor sta la capătul coloanei de protestatari, insinuând că nu vor avea ajutor din partea Bruxelles-ului.

Lipsa transparenței în ceea ce privește sumele cheltuite pentru aceste campanii publicitare complică eforturile de reglementare și de combatere a dezinformării. La moment, statul nu are mecanisme eficiente de luptă cu astfel de instrumente de dezinformare.

Comunitatea „*Watchdog.MD*” asigură monitorizarea acestor fenomene, dar este nevoie de o reglementare mai eficientă a platformelor de social media, de exemplu prin racordarea la [Actul privind Serviciile Digitale al UE](#), pentru a preveni utilizarea abuzivă a reclamelor sponsorizate în scopuri de dezinformare.